

КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРИ

Виноградній П.Р. гр.12-ЄС1

Саракун Л.П., доцент, к. філос. н.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

На межі ХХ – ХХІ століть з'явилася низка феноменів, які докорінно змінили життя суспільства. Однією з найбільш значущих подій є поява Інтернету – явища, яке все більше впливає на організацію соціальної структури суспільства, та істотно змінює його суспільні процеси. Соціальна комунікація в мережі Internet сьогодні є своєрідним засобом створення новітнього життєвого простору зі специфічними особливостями кіберкомунікації.

Впровадження нових інформаційних технологій, а також інші супутні фактори спричинили появу нових форм взаємовідносин між користувачами віртуального середовища. В таких умовах відбувається перегляд існуючої системи цінностей, життєвих орієнтирів. А це, в свою чергу, сприяє формуванню нового типу особистості. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження змін, які характеризують процес соціалізації, визначення конкретних чинників, умов і соціальних розбіжностей, що визначають специфіку становлення особистості як члена суспільства. Враховуючи значення цього процесу в сучасному інформаційному світі метою дослідження є вивчення особливостей віртуальної комп'ютерної соціалізації особистості в Інтернет-просторі, тобто кіберсоціалізації.

Вперше термін «кіберсоціалізація» був введений російським науковцем В. Плешаковим у 2005 році. Під кіберсоціалізацією він розуміє процес змін структури самосвідомості особистості під впливом і в результаті використання нею сучасних інформаційних технологій [1, с. 48].

Кіберсоціалізація людини особливо яскраво здійснюється в кіберпросторі віртуального соціалізуючого Інтернет-середовища, внаслідок використання ресурсів комунікації з віртуальними агентами соціалізації у всесвітній глобальній мережі Інтернет (зокрема, в соціальних мережах, e-mail, на форумах, в чатах, блогах і on-line-іграх). У процесі кіберсоціалізації в людини виникає цілий ряд нових очікувань та інтересів, мотивів і цілей, потреб і установок, а також форм психологічної та соціальної активності, що безпосередньо пов'язані з кіберпростором – фактично новим віртуальним життєвим простором особистості. У віртуальному середовищі людина засвоює зразки поведінки, соціальні норми, цінності, має можливість швидко отримати інформацію у режимі реального часу.

Зазначимо, що процес соціалізації пов'язаний із системою інформаційних обмінів між членами суспільства, тому соціальні потреби безпосередньо пов'язані з потребами інформаційними. Задоволення останніх із суспільних інформаційних ресурсів забезпечує певний рівень соціалізації, формує основні властивості особистості, що відображаються на рівні її життєдіяльності в суспільстві.

Сьогодні, коли темпи суспільного розвитку прискорюються, зростають проблеми, пов'язані із специфікою соціальної адаптації різних вікових груп людей, між якими внаслідок зростаючої динаміки соціальних процесів зростають фізичні та психологічні відмінності. Процеси соціалізації старшого та молодшого поколінь принципово різняться. Так, дитині не потрібно докладати великих зусиль для того, щоб адаптуватися до сучасного інформаційного простору. Вона з легкістю сприймає всі технічні новинки і без труднощів їх використовує. Однак у дитини відсутній реальний соціальний досвід їй важко зорієнтуватися у сучасному насиченому інформаційному просторі, зробити правильний вибір. Не маючи достатнього реального соціального досвіду, пристосовуючись до умов інформаційного суспільства, молодь може стати жертвою шахрайства, кібертретирування, потрапити під вплив людей, які пропагують девіантну поведінку тощо. Найчастіше молода

людина зіштовхується з контентними ризиками – текстами, фото-, відео- і аудіоресурсами, що містять протизаконну, неетичну і шкідливу інформацію, яка може зустрічатися на будь-яких відвідуваних сторінках: соціальних мережах, блогах, торрент-сайтах, для розміщення відеофайлів, персональних сайтах і т. д. Типовим контентом є насильство, агресія, сцени еротики і порнографії, нецензурна лексика, ненависницький контент, інформація, що розпалює расову ненависть, пропаганда суїциду, азартних ігор, алкоголю, наркотичних речовин. Прикладами комунікаційних ризиків є кібербулінг, незаконні контакти, знайомства в Інтернеті та наступні зустрічі з інтернет-знайомими в реальному житті. Тому незрілій, непідготовленій особистості важко зорієнтуватись у сучасному насиченому інформаційному просторі, зробити правильний вибір.

Для дорослої людини важливою сферою життєдіяльності є професійна. З розвитком новітніх технологій перед цією категорією людей відкриваються різноманітні професійні можливості – це і пошук кращої вакансії, участь у грантах, підвищення кваліфікації тощо. Для України сьогодні особливо актуальним є інформаційні технології дистанційного навчання, які дають змогу реалізувати принцип безперервного навчання для різних фахівців. Ці умови навколишнього середовища та життєдіяльності продукують необхідність дорослій людині звикати й адаптуватися до них, а також виробляти додаткові вміння та навички, засвоювати нові зразки поведінки.

Людям похилого віку складно адаптуватися та інтегруватися в сучасне стрімке інформаційне суспільство, що, у свою чергу, призводить до вікової дискримінації, звужує соціальні, комунікативні, культурні зв'язки й обмежує можливості саморозвитку та самореалізації цієї верстви населення. Слід зважати на такі характерні ознаки людей похилого віку, як орієнтація на культурні зразки минулого; використання неактуальних культурних навиків; спосіб життя, що продиктований невизначеністю тимчасової перспективи і відрізняється невисоким рівнем дієвості та соціальною ізоляцією. Враховуючи масштабність і швидкість сучасних Інтернет-технологій, головним завданням є цілеспрямована розробка постійно діючих програм з інформаційної адаптації людей старшого віку, які забезпечать їм допомогу у формуванні важливих і необхідних навичок з технологічно-грамотного використання та продукування інформації у віртуальному просторі.

Таким чином, кіберсоціалізація людини, з одного боку, є інноваційним феноменом, з іншого – уже давно стала фактичною реальністю нашого світу, невід'ємною частиною соціалізації сучасної особистості. Вона є не просто особливим «видом» процесу соціалізації, а постає досить самостійним соціальним процесом, який має свою структуру, задачі, виконує певні функції у суспільстві та в процесі соціалізації особистості.

Література:

1. Плешаков В. А. Виртуальная социализация как современный аспект квазисоциализации личности / В. А. Плешаков // Проблемы педагогического образования. Сборник научных статей / [под ред. В. А. Сластёнина, Е. А. Левановой]. – М.: МПГУ – МОСПИ, 2005. – Вып. 21. – С. 48 – 49.

2. Медведєва В. Особливості процесу соціалізації особистості в умовах інформаційного суспільства / В. Медведєва // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2016. – Вип. 43. – С. 584–595.

Студент гр.. 12-ЄС1

Виноградній П.Р.

Науковий керівник

Саракун Л.П.